

Verspreidingsonderzoek vleermuizen, huismus en steenuil Huurlingsedam 64 Wijchen

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Verspreidingsonderzoek vleermuizen, huismus en steenuil
Huurlingsedam 64 Wijchen

In het kader van Wet natuurbescherming

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Lycens
Contactpersoon: D. Lokhorst
 Deventerweg 10
 7575 EM Oldenzaal

Projectnummer en versie: 2229, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 31-10-2019
Ligging projectgebied: Haydnlaan 2 Almelo		

Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten

E: info@natuurbankoverijssel.nl
T: 0543-451142 / 0614-435700

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding.....	3
2 Het onderzoeksgebied	4
2.1 Situering	4
2.2 Beschrijving van het plangebied.....	4
3 Voorgenomen activiteiten.....	5
3.1 Algemeen	5
4 Het onderzoek	5
4.1 Methode.....	5
4.2 Resultaten	7
4.3 Wettelijke consequenties.....	8
5 Samenvatting en conclusies	9

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Er zijn concrete plannen voor de herontwikkeling van een perceel tussen de Huurlingsedam en Mandenmaker in Wijchen. Het perceel omvat onder andere een voormalig agrarisch erf op het adres Huurlingsedam 64. Bestaande bebouwing wordt gesloopt en het plangebied wordt bouwrijp gemaakt voor de bouw van vijf woningen en een woon-zorgcomplex voor dementerende ouderen.

Omdat negatieve effecten van de voorgenomen activiteiten op beschermde flora- en faunasoorten op voorhand niet uit te sluiten zijn, heeft Natuurbank Overijssel op 12 juli 2018 een quickscan natuurwaardenonderzoek uitgevoerd naar de aanwezige en potentieel aanwezige beschermde natuurwaarden. Uit de quickscan kwam naar voren dat er huismussen onder de dakpannen nestelen en dat de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen in de woning niet uitgesloten kon worden.

Om volledig inzicht te krijgen in de betekenis van de bebouwing voor vleermuizen en huismussen, is besloten gericht onderzoek te verrichten naar deze soorten, conform de daarvoor geldende onderzoeksprotocollen. Op verzoek van de gemeente is tevens onderzoek verricht naar het voorkomen van de steenuil in het plangebied.

In voorliggend rapport worden de bevindingen van het onderzoek naar het voorkomen van de huismus, vleermuizen en steenuil in het plangebied gepresenteerd. Naast een korte beschrijving van het plangebied, de onderzoeksmethode en de bevindingen van het onderzoek, wordt de rapportage wordt afgesloten met het vaststellen van de wettelijke consequenties in het kader van de Wet natuurbescherming.

2 Het onderzoeksgebied

2.1 Situering

Het plangebied is gesitueerd tussen de Huurlingsedam en de Mandenmaker en ligt ten noordoosten van de woonwijk Kerkeveld in Wijchen. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het plangebied aangeduid met de cirkel.

Globale ligging van het plangebied. De globale ligging wordt aangeduid met de cirkel (bron kaart: Provincie Gelderland).

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is 0,95 hectare groot en bestaat uit agrarische cultuurgrond en een voormalig agrarisch erf met bebouwing en erfverharding. De agrarische cultuurgrond was tijdens het veldbezoek volledig in gebruik als grasland en bestond uit een monocultuur van raaigras. Het grasland was kort gemaaid en wordt intensief agrarisch beheerd. Op het erf staan een woning en een vijftal schuren. De woning en een deel van de schuren zijn gebouwd van bakstenen, een aantal schuren zijn gebouwd van hout. De woning beschikt over een holle spouw en is gedekt met dakpannen. De kap van de boerderij is beschoten, maar niet geïsoleerd. De schuren beschikken niet over een spouw en zijn gedekt met golfplaten of dakpannen. De daken zijn niet beschoten. Het dak van de meest westelijke schuur was recentelijk verwijderd. De woning werd tijdens het veldbezoek bewoond, de schuren stonden leef. Op onderstaande afbeelding wordt het plangebied in detail weergegeven.

Detailweergave en begrenzing van het plangebied (bron luchtfoto: PDOK.nl).

3 Voorgenomen activiteiten

3.1 Algemeen

Het voornemen bestaat om de aanwezige bebouwing te slopen en het plangebied bouwrijp te maken voor de bouw van vijf woningen en een complex voor dementerende ouderen.

4 Het onderzoek

4.1 Methode

Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017. Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertrackingsfunctie (type:Pettersson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaatuur (type: Zoom H2n). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaamenstelling en gebiedsgebruik. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion xq28). Een dergelijke camera is van grote meerwaarde bij het waarnemen met zwermende dieren, tijdens de baltsperiode en voor het waarnemen van vleermuizen met een extreem zachte sonar, zoals de gewone grootoorvleermuis.

Het onderzoek is opgezet om duidelijkheid te krijgen over de functie van de bebouwing in het plangebied als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Het onderzoek is afgestemd op het mogelijk voorkomen van alle gebouwbewonende soorten. Het gebouw lijkt geschikt als zomer-, kraam-, en paarverblijfplaats. Omdat de bebouwing ongeschikt is als massa-winterverblijfplaats, zijn geen bezoeken aan het plangebied gebracht tijdens het zgn. middernachtzwermen.

Het onderzoek is uitgevoerd door te posten met een batdetector nabij de te slopen bebouwing. De onderzoeker heeft het onderzoeksgebied te voet bezocht waarbij specifiek gelet is op uit- en invliegende dieren en baltsende mannelijke gewone- en ruige dwergvleermuizen in het najaar. De bezoeken zijn uitgevoerd door één onderzoeker.

Huismus

Het onderzoek naar de huismus is uitgevoerd conform de richtlijnen zoals die zijn opgenomen in het kennisdocument Huismus (Bij12, versie 10 juli 2017). Er zijn twee grichten bezoeken aan het plangebied gebracht in de periode 1 april – 15 mei. Deze bezoeken zijn afgelegd in de tweede helft van de ochtend. Daarbij is gelet op territoriumindicerend gedrag, zoals tjilpende mannetjes, voervluchten en hoorbaar bedelende jongen. Het onderzoek is visueel en auditief uitgevoerd. Daarbij is gebruik gemaakt van een verrekijker. Ook tijdens de overige bezoeken t.b.v. vleermuis en steenuil, is gelet op de aanwezigheid van huismussen.

Steenuil

De steenuil is in beeld gebracht door één specifiek bezoek aan het plangebied in maart tijdens geschikt weer (relatief zwoele avond) en door te letten op de aanwezigheid van steenuilen tijdens alle overige bezoeken aan het plangebied, specifiek de avond- en ochtendbezoeken in verband met het vleermuisonderzoek. Gelet op de beperkte omvang en overzichtelijkheid van het plangebied, wordt aangenomen dat steenuilen niet gemist kunnen worden door het uitgevoerde onderzoek. Tijdens het bezoek in maart is de territoriumroep is de 1^e en 2^e fase roep van de steenuil geproduceerd (fluiten) teneinde een reactie te ontlokken van de territoriale uilen. Dit is een beproefde methode (Stone, 2019).

Onderzoekers

Het onderzoek is uitgevoerd door Ing. P. Leemreide (hoofdonderzoeker). Leemreide is sinds 2009 actief betrokken bij vleermuisonderzoek in Nederland en reeds 32 jaar actief betrokken bij vogelonderzoek. Jaarlijks onderzoekt hij 20-25 van dergelijke locaties op de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen. Naast beroepsmatig onderzoek is hij ook vrijwillig actief bij vleermuisonderzoek (monitoring). Zo telt hij jaarlijks twee maal een route in de Achterhoek op vleermuizen in het kader van het Meetnet Ecologische Monitoring. Dit onderzoek wordt gecoördineerd door de Zoogdiervereniging, in samenwerking met het CBS. Van Jaarsveld assisteert Leemreide al meerdere jaren tijdens onderzoeken waar meerdere waarnemers noodzakelijk zijn.

Sinds 1985 is hij actief met onderzoek naar steenuilen en heeft hij in de beginjaren van het langstlopend populatieonderzoek naar steenuilen in Europa, meegeholpen met verspreidingsonderzoek en het verzamelen van broedbiologisch onderzoek. Ook heeft hij grootschalige broedvogelkarteringen uitgevoerd in Nederland en de Duitse grensstreek.

Bezoeken

Vleermuizen

Voor het in beeld brengen van de betekenis van de bebouwing voor vleermuizen zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni en juli zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven, het bezoek in september en oktober zijn uitgevoerd voor het vaststellen van paarverblijven van de gewone dwergvleermuis. De toegepaste onderzoeksmethode is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2017. In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

bezoekdatum	tijdstip	Zon op / zon onder	n-onderzoekers	Doel	Weersomstandigheden
17-6-2019	22:00-0:00	21:56	1	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Onbewolkt, 18°C, droog, windstil
14-7-2019	22:00-0:00	21:48	1	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Bewolkt, 19°C, droog, wind 1-2 Bft
15-7-2019	3:00-5:00	5:29	1	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Bewolkt, 15°C, droog, windstil
16-9-2019	21:00-23:00	19:46	1	Paarverblijfplaats	Half bewolkt, 14°C, droog, windstil
14-10-2019	20:15-22:15	18:41	1	Paarverblijfplaats	Bewolkt, 13°C, droog, windstil

Bezoekschema vleermuisonderzoek in het plangebied.

Huismus

Voor het in beeld brengen van de betekenis van het plangebied voor huismussen zijn twee specifieke bezoeken aan het plangebied gebracht. In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

bezoekdatum	tijdstip	Zon op / zon onder	n-onderzoekers	Doel	Weersomstandigheden
16 april 2019	10:00-10:35	n.v.t.	1	Nestplaatsen	Bewolkt, 18°C, droog, wind 2-3 Bft
5-5-2019	9:45-10:30	n.v.t.	1	Nestplaatsen	Bewolkt, 11°C, droog, wind 1-2 Bft

Steenuil

Voor het in beeld brengen van de betekenis van het plangebied voor de steenuil is één specifiek bezoek aan het plangebied gebracht en is tijdens alle overige bezoeken gekeken naar de aanwezigheid van steenuilen. In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

bezoekdatum	tijdstip	Zon op / zon onder	n-onderzoekers	Doel	Weersomstandigheden
22 maart 2019	18:45-19:30	18:51	1	Territorium	Bewolkt, 22°C, droog, windstil

Overige soorten

Tijdens het veldbezoek is behalve naar vleermuizen, ook gekeken naar andere beschermde soorten met een rust- of voortplantingsplaats in het gebouw, zoals de steenmarter.

4.2 Resultaten

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat vleermuizen een verblijfplaats bezetten in de bebouwing in het plangebied. Wel is een zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld op een erf, iets ten noorden van het plangebied (Hurlingsedam 25).

Foerageergebied

Tijdens alle veldbezoeken werden 1-2 langsvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze vleermuizen vlogen soms een korte rondje rondom de bebouwing en foerageerden tijdens deze vluchten. Het plangebied heeft geen specifieke functie als foerageergebied voor vleermuizen en is zeker geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Vliegroute

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een vliegroute van vleermuizen.

Huismus

Er zijn drie nesten van de huismus in het dakvlak van de boerderij vastgesteld. Eén invliegopening bevindt zich aan de voorzijde van de woning, en twee aan de westzijde van de boerderij. De in het plangebied nestelende huismussen foerageren in een straal van maximaal 100 meter rondom de nestplaats, maar foerageren hoofdzakelijk op het erf en de bebouwing ten zuiden van het plangebied.

Steenuil

Er nestelen geen steenuilen in het plangebied en er zijn geen foeragerende steenuilen in het plangebied waargenomen. Wel is een territorium van de steenuil vastgesteld op een erf ten oosten van het plangebied (Hurlingsedam 33). Gelet op de aanwezige schuurtjes en het grondgebruik rondom de boerderij, is het plangebied in het verleden mogelijk wel bezet geweest door een paartje steenuilen. Door het verwijderen van de daken van de schuren, zijn deze gebouwen ongeschikt geworden als nest- en verblijfplaats voor steenuilen. Het is niet uitgesloten, dat incidenteel, een uitgevlogen steenuil van elders, zich tijdelijk ophoudt in de bebouwing in het plangebied. Deze jongen op dispersie zijn op zoek naar een eigen territorium en kunnen dan feitelijk overal opduiken, ook in dorpen en steden.

Overige soorten

Er zijn tijdens het veldwerk geen aanwijzingen gevonden dat beschermde diersoorten een rust- of voortplantingsplaats bezetten in het plangebied.

4.3 Wettelijke consequenties

Vleermuizen

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat een vleermuis een verblijfplaats bezet in de bebouwing in het plangebied. Door het slopen van de bebouwing in het plangebied, wordt geen vleermuis verwond of gedood en wordt geen verblijfplaats beschadigd of vernield.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een vliegroute en het plangebied heeft geen functie als foerageergebied voor vleermuizen.

Huismus

De nestplaatsen van de huismus is jaarrond beschermd. Om de woning te mogen slopen dient daarom een ontheffing verkregen te worden van Artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming. Een ontheffing voor het doden van vogels zal niet verkregen kunnen worden.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Een ontheffing kan door het bevoegd gezag verleend worden indien een wettelijk belang toepasbaar is op het verzoek. Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,

- f. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Teneinde een ontheffing te kunnen krijgen voor het slopen van de woning, dient belang a gemotiveerd te worden in de aanvraag. De overige belangen lijken niet van toepassing op dit project.

Steenuil

De steenuil bezet geen rust- of nestplaats in het plangebied en het plangebied vormt geen onderdeel van het functionele leefgebied van de steenuil.

5 Samenvatting en conclusies

In 2019 is een erf aan de Huurlingsedam 64 te Wijchen onderzocht op de aanwezigheid van nestelende huismussen en steenuilen en de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen. Uit het onderzoek kwam naar voren dat huismussen in het dakvlak van de woning nestelen (drie nesten). Omdat de nesten van de huismus jaarrond beschermd zijn, dient ontheffing aangevraagd te worden, voordat de woning gesloopt mag worden. Vleermuizen bezetten geen verblijfplaats in de bebouwing en er nestelen geen steenuilen in het plangebied.

Het onderzoek is conform de toepasbare onderzoeksprotocollen (vleermuizen, huismus, steenuil) uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden.